

Datum van inontvangstneming : 11/01/2023

Zaak C-701/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

15 november 2022

Verwijzende rechter:

Curtea de Apel Cluj (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 december 2021

Verzoekende partij:

SC AA SRL

Verwerende partij:

Ministerul Fondurilor Europene (MFE)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Beroep waarbij een handelsvennootschap, begunstigde van een subsidie uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), vordert dat de nationale beheersautoriteit wordt veroordeeld tot betaling van boeterente en een schadevergoeding wegens vertraging bij de terugbetaling van subsidiabele uitgaven

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging van het beginsel van goed financieel beheer, van het gelijkwaardigheidsbeginsel en van richtlijn 2011/7/EU

Prejudiciële vragen

- 1 Moet het beginsel van goed financieel beheer aldus worden uitgelegd dat het, gelezen in samenhang met het gelijkwaardigheidsbeginsel, zich ertegen

- verzet dat een rechtspersoon die een onderneming met winstoochmerk drijft en een subsidie uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) heeft ontvangen, van de beheersautoriteit van de lidstaat verdragingsrente (boeterente) over de te late betaling van de subsidiabele uitgaven kan verkrijgen gedurende een periode waarin een bestuurshandeling van kracht was die de terugbetaling uitsloot en die later bij rechterlijke beslissing nietig is verklaard?
- 2 Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, is de schuld van de begunstigde van de subsidie, vastgesteld bij diezelfde rechterlijke beslissing, dan relevant voor de hoogte van de verdragingsrente, indien die beheersautoriteit alle uitgaven als subsidiabel heeft aangemerkt nadat de betreffende rechterlijke beslissing is uitgesproken?
 - 3 Is het bij de uitlegging van het gelijkwaardigheidsbeginsel ter zake van het moment waarop verdragingsrente wordt toegekend aan de begunstigde van een EFRO-subsidie, relevant dat een nationale rechtsregel voorschrijft dat de constatering van een onregelmatigheid als enige gevolg heeft dat het financiële voordeel niet wordt toegekend of in voorkomend geval wordt ingetrokken (door terugbetaling van de onverschuldigde bedragen), tot de hoogte van het toegekende bedrag zonder berekening van rente, hoewel de begunstigde het voordeel van het gebruik ervan heeft genoten tot het moment van terugbetaling, en uitsluitend indien het bedrag na het verstrijken van de wettelijke termijn van 30 dagen na kennisgeving van de schuldvordering niet is terugbetaald, rente kan worden geheven op grond van artikel 42, leden 1 en 2, van de ordonanță de urgență a Guvernului nr. 66/2011 (noodbesluit nr. 66/2011 van de regering)?
 - 4 Staat artikel 288, derde alinea, VWEU eraan in de weg dat, in omstandigheden als die van het hoofdgeding, de toepassing van richtlijn 2011/7/EU door een nationale regel wordt uitgebreid tot een financieringsovereenkomst tot toekenning van subsidie uit het EFRO tussen de beheersautoriteit en een rechtspersoon die een onderneming met winstoochmerk drijft?

Toepasselijke bepalingen van Unierecht

Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad van 11 juli 2006 houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Cohesiefonds en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1260/1999, artikel 60

Artikelen 288 en 325 VWEU

Richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties, artikelen 1 en 2

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Lege nr. 287/2009 privind Codul civil (wet nr. 287/2009 houdende het burgerlijk wetboek, artikel 1 535 inzake verdragingsrente bij geldschulden, volgens hetwelk de schuldeiser, wanneer een geldsom niet op de vervaldag wordt betaald, vanaf de vervaldag tot op het tijdstip van betaling recht heeft op de door partijen overeengekomen verdragingsrente of, indien de hoogte ervan niet is overeengekomen, de wettelijke rente, zonder dat hij schade hoeft aan te tonen;

Ordonanță a Guvernului nr. 13 din 24 august 2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar (regeringsbesluit nr. 13 van 24 augustus 2011 betreffende de wettelijke vergoedings- en boeterente over geldschulden, alsmede tot vaststelling van bepaalde financiële en belastingmaatregelen in het bankwezen), hoofdstuk I betreffende de wettelijke vergoedings- en boeterente over geldschulden,

- artikel 1, volgens hetwelk het de partijen vrijstaat om in overeenkomsten de rentevoet vast te stellen, zowel voor de terugbetaling van een geldlening als voor te late betaling van een geldschuld;
- artikel 3, in het bijzonder lid (2¹), volgens hetwelk in de betrekkingen tussen marktdeelnemers en aanbestedende diensten de wettelijke boeterente wordt vastgesteld op 8 procentpunten boven de referentierente, en
- artikel 10, volgens hetwelk verschillende bepalingen van het burgerlijk wetboek, waaronder artikel 1 535, van toepassing zijn op de boeterente;

Lege nr. 72 din 28 martie 2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante (wet nr. 72 van 28 maart 2013 houdende maatregelen ter bestrijding van de vertraging bij de nakoming van de verplichtingen tot betaling van geldsommen die voortvloeien uit overeenkomsten tussen marktdeelnemers en aanbestedende diensten), artikel 20, dat lid (2¹) invoegt in regeringsbesluit nr. 13/2011, en artikel 22, volgens hetwelk het begrip „marktdeelnemer” in dat lid doelt op elke natuurlijke of rechtspersoon die een onderneming met winst oogmerk drijft;

Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (noodbesluit nr. 66 van de regering van 29 juni 2011 betreffende de preventie, de vaststelling en de bestraffing van onregelmatigheden bij de verkrijging en het gebruik van Europese en/of overeenkomstige nationale overheidsmiddelen), artikel 42, dat onder andere bepaalt dat vorderingen ten gunste van de schatkist, die voortvloeien uit onregelmatigheden, opeisbaar zijn bij het verstrijken van de betalingstermijn die in de schuldvordering is vastgesteld, dat wil zeggen binnen 30 dagen na de datum van kennisgeving van de schuldvordering.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoekster, een handelsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, heeft subsidie ontvangen uit het sectorale operationele programma ter versterking van het concurrentievermogen in het kader van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), voor de uitvoering van het project „Achiziție de echipamente pentru creșterea capacității de producție SC AA SRL” (aankoop van uitrusting om de productiecapaciteit van SC AA SRL te verhogen).
- 2 Bij de op 22 april 2015 tussen verzoekster en verweerder gesloten financieringsovereenkomst verbond het ministerie van Europese Fondsen (MFE), de beheersautoriteit van het programma, zich ertoe een subsidie van maximaal 3 334 257,20 Roemeense leu (RON) te verlenen. Verzoekster zou als eigen bijdrage aan de subsidiabele kosten van het project 3 334 257,20 RON betalen en tevens de niet-subsidiabele kosten ten belope van 2 385 556,64 RON voor haar rekening nemen.
- 3 Hoewel het project volledig en binnen de termijn is uitgevoerd, heeft verweerder de financieringsovereenkomst op 29 augustus 2016 opgezegd op grond dat verzoekster bij de aankoop van een bepaald aantal uitrustingsartikelen het transparantiebeginsel niet in acht had genomen.
- 4 Op verzoeksters beroep heeft de bestuursrechter het opzeggingsbesluit nietig verklaard, op grond dat opzegging van de overeenkomst onevenredig was, aangezien het project al was uitgevoerd en verweerder minder drastische maatregelen tegen verzoekster had kunnen nemen, zoals de toepassing van financiële correcties.
- 5 Daarop heeft verweerder op 6 mei 2021 alle subsidiabele uitgaven betaald.
- 6 Nu de vordering tot terugbetaling van de subsidiabele kosten is afgehandeld, vordert verzoekster thans met haar beroep bij de verwijzende rechter betaling van de wettelijke rente vanaf de datum waarop zij haar beroep heeft ingesteld tot de datum van daadwerkelijke betaling van die kosten, en veroordeling van verweerder tot betaling van een schadevergoeding van 28 983,65 RON aan rente en provisies.
- 7 In dit verband beroept verzoekster zich op de bepalingen van het burgerlijk wetboek betreffende de betaling van rente vanaf de vervaldatum van verweeders schuldvordering. Met betrekking tot de vordering tot schadevergoeding voert zij aan dat zij verplicht was addenda te sluiten bij de kredietovereenkomst die zij met het oog op de uitvoering van het project had gesloten, en dat dit extra kosten heeft meegebracht.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 8 In de motivering van de eerste drie vragen geeft de verwijzende rechter aan dat er in de onderhavige zaak, waarin het besluit tot opzegging van een overeenkomst voor financiering uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) definitief nietig is verklaard door de bestuursrechter, geen specifieke bepalingen bestaan op grond waarvan de bevoegde autoriteit kan worden verplicht tot betaling van rente wanneer de subsidiabele bedragen te laat zijn betaald, nadat de opzegging van de financieringsovereenkomst definitief nietig is verklaard.
- 9 Met betrekking tot de vraag of het Unierecht, en in het bijzonder het beginsel van goed financieel beheer, deze mogelijkheid erkent, is de rechterlijke praktijk volgens de verwijzende rechter niet uniform. *Sommige* nationale rechterlijke instanties hebben geoordeeld dat de begunstigde van de financieringsovereenkomst zich als marktdeelnemer op het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het gelijkwaardigheidsbeginsel kan beroepen om aanspraak te maken op vergoeding van de schade vanwege het feit dat hij niet tijdig over de verschuldigde bedragen heeft kunnen beschikken. In dit verband is het niet relevant dat het Unierecht of het nationale recht geen uitdrukkelijke bepalingen in dit verband bevatten, en evenmin dat het een administratiefrechtelijke overeenkomst betreft en dat de financiële steun om niet is verleend. Sommige rechterlijke instanties waren van oordeel dat de nationale bepalingen inzake de regeling van de financieringsovereenkomst werden aangevuld door de bepalingen van gemeen recht, van het burgerlijk wetboek en van regeringsbesluit nr. 13/2011.
- Andere* rechterlijke instanties hebben daarentegen geoordeeld dat, aangezien de nationale wettelijke subsidieregeling geen recht op vertragingsrente kent, in een situatie als de onderhavige geen vertragingsrente kan worden betaald. De subsidieverstrekker is geen marktdeelnemer en de rechtsbetrekking tussen de betrokken partijen ontsnapt aan de regels van nationaal recht inzake rechtshandelingen tussen marktdeelnemers. Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie moet het nationale recht, wanneer het Unierecht niet voorziet in de toekenning van rente, volgens het beginsel van procedurele autonomie de op de rente toepasselijke nadere regels en voorwaarden vaststellen.
- 10 De verwijzende rechter vraagt zich af of, zelfs indien de civielrechtelijke bepalingen inzake de betaling van vertragingsrente van toepassing zijn, de toekenning van rente niet onverenigbaar is met de bescherming van de financiële belangen van de Unie en in het bijzonder met het beginsel van goed financieel beheer, gelet op de juridische aard van de financieringsovereenkomst.
- 11 De verwijzende rechter vraagt zich tevens af of het bedrag van de vertragingsrente kan worden beperkt om rekening te houden met de schuld van de begunstigde van de financiering.

- 12 Wat de derde vraag betreft, merkt de verwijzende rechter op dat de begunstigde van een financieel voordeel op grond van artikel 42, leden 1 en 2, van noodbesluit nr. 66/2011 van de regering, bij vaststelling van onregelmatigheden slechts gehouden kan zijn verdragingsrente te betalen indien de terugbetaling niet uiterlijk 30 dagen na de datum van kennisgeving van de schuldvordering plaatsvindt. Volgens artikel 325 VWEU zijn de lidstaten verplicht om ter bestrijding van fraude waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad, dezelfde maatregelen te nemen als die welke zij treffen ter bestrijding van fraude waardoor hun eigen financiële belangen worden geschaad.
- 13 De verwijzende rechter verzoekt om vast te stellen of het gelijkwaardigheidsbeginsel niet ook in het onderhavige geval, dat anders is dan de intrekking van een financieel voordeel, vereist dat verdragingsrente pas kan worden toegekend vanaf de datum waarop de rechterlijke beslissing tot nietigverklaring van de beslissing tot opzegging van de overeenkomst definitief wordt.
- 14 In de vierde vraag wordt de kwestie opgeworpen of de nationale wet tot omzetting van richtlijn 2011/7 (en meer bepaald artikel 3, lid 2¹, van regeringsbesluit nr. 13/2011, dat de hoogte van de wettelijke boeterente in de betrekkingen tussen marktdeelnemers en aanbestedende diensten vaststelt) de werkingssfeer van de richtlijn uitbreidt tot financieringsovereenkomsten als die welke in casu aan de orde is en daarbij de door artikel 288, derde alinea, VWEU opgelegde grenzen overschrijdt.